MEHNAT MIGRANTLARI XALQARO HUQUQNING SUBYEKTI SIFATIDA: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Yo`ldosheva Dildora Shuhrat qizi,
Toshkent davlat yuridik universiteti
“Xalqaro tijorat huquqi” yo`nalishi magistri
E-mail: dildorayuldoshevacom@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezis mehnat muhojirlari va xalqaro huquqning murakkab kesishishini ko`rib chiqadi, tezis zaif demografik holatga duch keladigan ko`p sonli muammolarni yoritadi va ularning huquqiy maqomiga xos bo`lgan murakkabliklarni hal qilish uchun kompleks yechimlarni taklif qiladi. Globallashuv ishchi kuchining chegaralar orqali harakatlanishini tezlashtirar ekan, mehnat muhojirlarining huquqlari va himoyasini tartibga soluvchi xalqaro huquqiy bazani baholash va mustahkamlash zarurati tug`iladi. Tahlil mehnat muhojirlari duch keladigan muammolarni, jumladan, odam savdosi, majburiy mehnat va inson huquqlarining buzilishi masalalarini qamrab olgan holda mavjud xalqaro hujjatlarni tanqidiy baholaydi. Tezisda ta’kidlanishicha, huquqiy himoya va qo`llash mexanizmlaridagi nomutanosiblik mehnat muhojirlarining zaiflashishiga yordam beradi. Bunga javoban, u xalqaro huquqiy infratuzilmani qayta ko`rib chiqish va mustahkamlashni, davlatlar o`rtasidagi hamkorlikdagi sa’y-harakatlarni, mustahkam kelishuvlarni ishlab chiqishni va adolatli mehnat amaliyotini targ`ib qilishni ta’kidlaydi. Muammolar va yechimlarni sinchkovlik bilan o`rganish orqali ushbu maqola butun dunyo bo`ylab mehnat muhojirlari manfaati uchun xalqaro huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish atrofidagi nutqlarga hissa qo`shishga qaratilgan.

Kalit so`zlar: Mehnat muhojirlari; Xalqaro huquq; Muammolar; Huquqiy himoya; Yechimlar.

Аннотация: В этой тезисе исследуется сложное пересечение трудовых мигрантов и международного права, проливается свет на множество проблем, с которыми сталкивается эта уязвимая группа населения, и предлагаются комплексные решения для решения сложностей, присущих их правовому статусу. Поскольку глобализация ускоряет перемещение рабочей силы через границы, возникает острая необходимость оценить и укрепить международно-правовую базу, регулирующую права и защиту трудовых мигрантов. Анализ охватывает проблемы, с которыми сталкиваются трудовые мигранты, включая проблемы торговли людьми, принудительного труда и нарушений прав человека, а также критически оценивает существующие международные инструменты. В статье утверждается, что несовершенство механизмов правовой защиты и правоприменения способствуют уязвимости трудовых мигрантов. В ответ он выступает за переоценку и укрепление международной правовой инфраструктуры, подчеркивая совместные усилия между странами, разработку надежных соглашений и продвижение справедливой трудовой практики. Посредством детального исследования проблем и решений эта статья призвана внести свой вклад в дискуссию о совершенствовании международно-правовых механизмов в интересах трудовых мигрантов во всем мире.

Ключевые слова: Трудовые мигранты; Международное право; Проблемы; Правовая защита; Решения.

Abstract: This thesis examines the intricate intersection of labor migrants and international law, shedding light on the myriad problems that confront this vulnerable demographic and proposing

comprehensive solutions to address the complexities inherent in their legal status. As globalization accelerates the movement of labor across borders, an urgent need arises to assess and fortify the international legal frameworks that govern the rights and protections of labor migrants. The analysis encompasses the challenges faced by labor migrants, including issues of human trafficking, forced labor, and human rights violations, while critically evaluating existing international instruments. The article contends that the inadequacies in legal protections and enforcement mechanisms contribute to the vulnerability of labor migrants. In response, it advocates for a reevaluation and strengthening of international legal infrastructure, emphasizing collaborative efforts among nations, development of robust agreements, and the promotion of fair labor practices. Through a nuanced exploration of both problems and solutions, this article aims to contribute to the discourse surrounding the enhancement of international legal mechanisms for the benefit of labor migrants worldwide.

Key words: Labor Migrants; International Law; Challenges; Legal Protections; Solutions.

KIRISH

Hozirgi rivojlangan global davrda ishchi kuchining xalqaro chegaralar orqali harakatlanishi zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy landshaftning oziga xos xususiyatiga aylandi. Dunyoda ish topish uchun chegaralarni kesib otayotgan shaxslar sonining kopayishi guvohi bolar ekanmiz, ushbu mehnat muhojirlarining huquqlari va himoyasini tartibga soluvchi huquqiy asoslar tobora ko`proq e'tiborga olishimiz kerak. Ushbu tezis mehnat migratlarining xalqaro huquq subyekti sifatidagi murakkab jihatini o`rganadi, mehnat muhojirlari duch keladigan ko`p qirrali muammolarni o`rganadi va milliy va xalqaro jabhada davom etayotgan muammolarni hal qilish uchun innovatsion yechimlarni taklif qiladi.

Iqtisodiy nomutanosiblik, geosiyosiy notinchliklar va demografik nomutanosibliklardan kelib chiqqan mehnat migratsiyasi hodisasi chegaradan oshib ketadigan ko`p sonli huquqiy muammolarni keltirib chiqardi. Mehnat muhojirlari ko`pincha ekspluatatsiya, kamsitish va etarli huquqiy kafolatlarga qarshi himoyasiz bo'lib qolishadi, bu esa keng qamrovli xalqaro huquqiy bazalarning muhim zaruratini ta'kidlaydi.

Mehnat muhojirlari duch keladigan asosiy muammolar qatoriga odam savdosi, majburiy mehnat va asosiy inson huquqlarining buzilishi kiradi. Huquqiy himoyaning yetarli emasligi, ijro mexanizmlarining nomuvofiqligi va xalqaro hamkorlikdagi bo`shliqlar bu shaxslarning zaifligini yanada kuchaytiradi. Binobarin, mehnat muhojirlariga nisbatan munosabatlarni tartibga soluvchi huquqiy infratuzilmani qayta ko`rib chiqish va mustahkamlash, ularning huquqlari nafaqat qog`ozda e'tirof etilishi, balki amalda ham samarali tatbiq etilishini ta'minlash zarurati tug`iladi.

Ushbu muammoning murakkab tomonlarini ko`rib chiqishda tezis mehnat muhojirlarining himoyasi va farovonligini oshirishga qaratilgan potentsial yechimlar va siyosat bo`yicha tavsiyalarni o`rganadi. Bu mustahkam xalqaro shartnomalarni ishlab chiqish, davlatlar o`rtasida hamkorlikni rivojlantirish va adolatli mehnat amaliyotini targ`ib qilishni o`z ichiga oladi. Mehnat migratsiyasining asosiy sabablari va oqibatlarini huquqiy asosda hal qilish orqali ushbu maqola yaxshi hayot izlab chegaralarni kesib o`tayotganlarning huquqlari va qadr-qimmatini himoya qilishda xalqaro huquqning roli haqida davom etayotgan munozaralarga hissa qo`shishga intiladi.

METODOLOGIYA

Ushbu tezisning dastlabki bosqichi mehnat muhojirlarining huquqlari bilan bog`liq xalqaro konvensiyalar va bunday kelishuvlarga qo`shilgan mamlakatlar tajribasi bo`yicha mavjud adabiyotlarni keng ko`lamli ko`rib chiqishni o`z ichiga oladi. Bundan tashqari, tezisni tayyorlashda bir qancha mahalliy hamda xorijiy veb tarmoqlardan foydalanildi, tegishli statistikalar tahlil qilinda, va yakunda, mavjud fikrlar umumlashtirilgn holda xulosa berildi. Tezis xalqaro IMRAD talabi qoidalari asosida tayyorlandi.

NATIJALAR

Tadqiqotda mehnat muhojirlarining xalqaro huquq subyektlari sifatidagi hozirgi holati tahlil qilindi va ularni huquqiy himoya qilish bilan bog`liq bir qancha muammo aniqlandi. Tadqiqot shuni ko`rsatdiki, turli mamlakatlarda mehnat muhojirlarining huquqlarini himoya qilish bo`yicha qonunchilik bazasida bir xillik mavjud emas, bu esa ularni himoya qilish va qo`llab-quvvatlash darajasida nomutanosiblikka olib keladi. Bundan tashqari, tadqiqot mehnat muhojirlari duch keladigan ekspluatatsion amaliyotlar va inson huquqlari buzilishining keng tarqalganligini ta’kidladi, bu ularning huquqlarini himoya qilishda tizimli muvaffaqiyatsizlikdan dalolat beradi.

Bundan tashqari, tadqiqot xalqaro huquq subyektlari sifatida mehnat muhojirlari duch keladigan muammolarni hal qilish bo`yicha bir qator yechim va tavsiyalar, jumladan, mehnat migrantlarini standartlashtirilgan huquqiy himoya qilishni o`rnatishda xalqaro hamkorlik va muvofiqlashtirishni kuchaytirish zarurati, shuningdek, mehnat muhojirlarining oldini olish bo`yicha monitoring va ijro mexanizmlarini takomillashtirish zarurligini aniqladi.

Umuman olganda, tadqiqot mehnat muhojirlarining xalqaro huquq doirasida huquqiy himoyasi bilan bog`liq muammolar va potentsial yechimlar haqida tushunchalar berdi, mehnat muhojirlarining global mehnat kuchining ajralmas a’zolari sifatidagi huquq va qadr-qimmatini himoya qilish bo‘yicha birgalikdagi sa’y-harakatlar zarurligiga oydinlik kiritdi.

MUHOKAMA (ASOSIY QISM)

Mehnat migratsiyasi muammosi zamonaviy globallashgan dunyoda muhim va murakkab hodisaga aylandi. Yaxshiroq ish imkoniyatlari va iqtisodiy istiqbol izlab o`z vatanlarini tark etayotgan mehnat muhojirlari tobora ko`proq xalqaro huquq subyektlariga aylanib, muhim huquqiy va axloqiy muammolarni keltirib chiqarmoqda. Ushbu tezis xalqaro huquq subyektlari sifatida mehnat muhojirlari duch keladigan muammolarni tahlil qilish va ushbu muammolarni hal qilish uchun potentsial yechimlarni taklif qilishga qaratilgan.

Xalqaro huquq subyektlari deganda xalqaro huquqiy munosabatlarda ishtirok etuvchi shaxslar tushuniladi. Xalqaro huquqning an’anaviy subyektlariga quyidagilar kiradi:

1. Davlatlar: Davlatlar xalqaro huquqning asosiy subyektlari hisoblanadi. Ular xalqaro huquqqa muvofiq huquqlardan foydalanish va majburiyatlarni bajarish huquqiga ega. Bunga boshqa davlatlarning suvereniteti, hududiy yaxlitligi va siyosiy mustaqilligini tan olish va hurmat qilish kiradi.

2. Xalqaro tashkilotlar: Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Xalqaro Valyuta Jamg`armasi, Jahon sog`liqni saqlash tashkiloti kabi xalqaro tashkilotlar xalqaro huquq subyektlari hisoblanadi. Ular o`zlarining boshqaruv shartnomalari va qonunlariga muvofiq shartnomalar tuzish, diplomatik munosabatlar o`rnatish va qonuniy talablar qo`yish imkoniyatiga ega.

3. Jismoniy shaxslar: An’anaviy ravishda xalqaro huquqning faqat bilvosita subyektlari hisoblangan bo`lsa-da, shaxslar xalqaro huquq bo`yicha muayyan huquq va majburiyatlarning bevosita

subyektlari sifatida tobora ko`proq e'tirof etilmoqda. Masalan, shaxslar inson huquqlari bo`yicha shartnomalar bo`yicha huquqlarga ega bo`lishi mumkin va ular qiynoqlar, kamsitishlar va boshqa huquqbuzarliklardan himoyalanish huquqiga ega.

4. Korporatsiyalar va nodavlat tashkilotlar: davlatlar, xalqaro tashkilotlar yoki jismoniy shaxslar bilan bir xil yuridik shaxs maqomiga ega bo`lmasa ham, korporatsiyalar va nodavlat tashkilotlar (NNT) xalqaro huquq doirasida turli faoliyat bilan shug`ullanishi mumkin. Bunga xalqaro savdoda qatnashish, insonparvarlik yordami ko'rsatish va inson huquqlarini himoya qilish kiradi.

Xalqaro huquq subyektlari sifatida mehnat migrantlari duch keladigan muammolar:

1. Yagona huquqiy himoyaning yo`qligi: mehnat migrantlari duch keladigan asosiy muammolardan biri bu turli mamlakatlarda yagona huquqiy himoyaning yo`qligidir. Inson huquqlari bo`yicha xalqaro standartlar barcha shaxslarni, shu jumladan mehnat muhojirlarini himoya qilish uchun asos yaratsa-da, turli yurisdiksiyalarda ularga berilgan huquqiy himoyada izchillik yo`q. Bu mehnat muhojirlariga nisbatan muomala va qo`llab-quvvatlashdagi nomutanosiblikka olib keladi va ularni ekspluatatsiya va suiiste'molliklarga qarshi himoyasiz qoldiradi.

2. Ekspluatatsiya amaliyotlari va inson huquqlarining buzilishi: Mehnat muhojirlari ko`pincha ekspluatatsion amaliyotlarga va inson huquqlarining buzilishiga, jumladan sifatsiz mehnat sharoitlariga, yetarli ish haqiga, kamsitishlarga, jismoniy va ruhiy zo`ravonlikka duch kelishadi. Bu qonunbuzarliklar mehnat huquqlarini nazorat qilish va ta'minlashning samarali mexanizmlari yo`qligi bilan yanada kuchaymoqda, natijada mehnat muhojirlarining huquqlari va qadr-qimmatini himoya qilishning tizimli ravishda muvaffaqiyatsizlikka uchragani sabab bo'lmoqda.

3. Ijtimoiy va iqtisodiy marginallashuv: Mehnat muhojirlari ko`pincha qabul qiluvchi mamlakatlar jamiyatlarida chekka qo`yiladi, ular ijtimoiy stigma, chetlanish va sog`liqni saqlash, ta'lim va yuridik vakillik kabi muhim xizmatlardan cheklangan foydalanish imkoniyatiga duch kelishadi. Bu marginallashuv ularning zaifligini yanada kuchaytiradi va xalqaro huquq doirasida o`z huquqlarini himoya qilish imkoniyatlarini cheklaydi.

Muammolarni hal qilish uchun yechimlar:

1. Standartlashtirilgan huquqiy himoyani o`rnatish: Mehnat muhojirlari uchun standartlashtirilgan huquqiy himoyani o`rnatish uchun xalqaro hamkorlik va muvofiqlashtirishni kuchaytirish zarur. Bu mehnat muhojirlarining kelib chiqishi yoki boradigan mamlakatidan qat'i nazar, ularning huquqlarini himoya qilish uchun keng qamrovli huquqiy asoslarni belgilovchi xalqaro konvensiya va bitimlarni ishlab chiqishni o`z ichiga olishi mumkin.

2. Monitoring va ijro mexanizmlarini kuchaytirish: mehnat muhojirlarining suiiste'moli va ekspluatatsiyasining oldini olish uchun monitoring va ijro mexanizmlarini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. Bu xalqaro va milliy agentliklarning ish joylarida muntazam tekshiruvlar o`tkazish, mehnat huquqlarining buzilishi haqidagi shikoyatlarni tekshirish va ish beruvchilar va shaxslarni ekspluatatsiya qilish amaliyotiga jalb qilinganlik uchun javobgarlikka tortish imkoniyatlarini oshirishni o`z ichiga olishi mumkin.

3. Qo`llab-quvvatlash tizimlariga kirishni ta'minlash: mehnat muhojirlarining ularning farovonligi va farovonligiga yordam beradigan qo`llab-quvvatlash tizimlaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlashga harakat qilish kerak. Bu mehnat muhojirlariga chet davlatda bo`lganlarida huquqiy va ijtimoiy muammolarni hal qilishda yordam beradigan migrantlarni qo`llab-quvvatlash markazlari, yuridik yordam xizmatlari va maslahat dasturlarini tashkil etishni o`z ichiga olishi mumkin.

4. Muloqot va hamkorlikni rivojlantirish: Yuboruvchi va qabul qiluvchi davlatlar mehnat muhojirlari duch keladigan huquqiy va ijtimoiy muammolarni hal qilish uchun mazmunli muloqot va hamkorlikda ishtirok etishlari kerak. Bu ilg`or tajriba almashish, ikki va ko`p tomonlama kelishuvlar bo`yicha muzokaralar olib borish, mehnat muhojirlari huquqlarini himoya qilish va ularni qabul qiluvchi jamiyatlarga integratsiyalashuviga ko`maklashishga qaratilgan qo`shma tashabbuslarni amalga oshirishni o`z ichiga olishi mumkin.

1990 yil 18 dekabr kuni BMTning Barcha mehnatkash-migrantlar va ularning oila a'zolari huquqlarini himoya qilish to`g`risidagi konvensiyasi qabul qilingan. Konvensiyaning 10 yilligi munosabati bilan BMT Bosh Assambleyasi tomonidan 2000 yilda 18 dekabr – Xalqaro migrantlar kuni deb e'lon qilindi. Ushbu sananing xalqaro miqyosda alohida belgilanishi bejiz emas. Bu omil butun dunyoda mehnat migrantlari sonining keskin oshishi, migratsiya masalalarining iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy jihatdan muhimligi bilan izohlanadi.

Mehnat migratsiyasi global landshaftni shakllantirishda davom etar ekan, mehnat muhojirlari duch keladigan muammolarni hal qilish xalqaro hamjamiyatning kelishilgan va hamkorlikdagi sa'y-harakatlarini talab qiladi. Huquqiy bazalarni mustahkamlash, davlatlar o`rtasida hamkorlikni rivojlantirish va migrantlar jamiyatlarining imkoniyatlarini kengaytirish keng qamrovli yechimning ajralmas tarkibiy qismidir. Jahon hamjamiyati mehnat muhojirlarini xalqaro huquq subyektlari sifatida e'tirof etish va ularni himoya qilish yo`lida faol ish olib borish orqali o`z mamlakatlari iqtisodiga sezilarli hissa qo`shayotganlar uchun yanada adolatli va insonparvar kelajakka intilishi mumkin.

Mehnat muhojirlari nafaqat xorijiy davlat, balki o`zlari mansub bo`lgan davlatning ham iqtisodiy o`sishiga katta hissa qo`shmoqda. Natijada, barcha hukumatlar mehnat migratsiyasi uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Migratsiyaning globallashuviga turli sabablar yordam bermoqda. Bunda urushlar, siyosiy va iqtisodiy inqirozlar, tabiiy ofatlar, noqulay ekologik o`zgarishlar muhim rol o`ynaydi. Ayni paytda boshqa xorijiy davlatlarga ketgan mehnat muhojirlarining huquqlarini ta'minlash, davlat tomonidan tan olinishi, mehnat muhojirlarining xavfsizligini ta'minlash, inson huquqlarini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Qabul qiluvchi davlat bu huquqlarni ta'minlashi kerak. Chunki hech bir rivojlangan davlat yoki rivojlanayotgan davlat o'z hayotini mehnat migrantlarisiz tasavvur qila olmaydi. Mehnat migrantlari qabul qiluvchi davlatdagi ishchi kuchi bilan bog`liq muammoni hal qilib, ushbu davlatdagi ishlab chiqarish, sanoat, qurilish, qishloq xo`jaligi, xizmat ko`rsatish sohalarining bir maromda ishlashini ta'minlaydilar.

Shu munosabat bilan har bir inson mehnat muhojirlari oldida turgan ayrim muammolarni tushunish va hal etishga intilishi kerak. Avvalo, bu savollarga echim topish kerak. Ya'ni, ular nima uchun ko`chib ketishdi? Ularning yo`l haqi qancha edi va ular qanday to`lashdi? Ularning ish va yashash sharoitlari qanday? Ular va'da qilingan maoshlarini o`z vaqtida olishadimi? Ularning shaxsiy daxlsizlik huquqi hurmat qilinadimi? Ular o`z yaqinlarini qanchalik tez-tez ko`rishadi? Agar odamlar o`z ishlaridan norozi bo`lsa, o`z xohishi bilan ketishi mumkinmi? Agar ular yomon munosabatda bo`lsalar, shikoyat qilishlari mumkinmi?

Albatta, ushbu muammolar barcha mehnat migrantlari faoliyatida mavjud. Shu bilan birga, ko`plab mehnat migrantlari odam savdosi yoki majburiy mehnat qurboni bo`layotganidan ko`z yuma olmaymiz. Afsuski, dunyoning boshqa ko`plab joylarida bo`lgani kabi, Markaziy Osiyo mintaqasidan borgan ko`plab mehnat migrantlarining pasportini olib qo`yish, ularni dam olish va

harakat erkinligidan mahrum qilish, ish haqi to`lashni kechiktirish odatiy “amaliyot”ga aylanib qolgan. Shu bilan birga, mehnat migrantlari jinoyat yoki inson huquqlari buzilishi qurboni bo`lsalar-da, kamdan-kam hollarda ularga jabrlanuvchi sifatida qaraladi. Aksariyat hollarda migrantlar deportatsiya qilinishdan qo`rqib, shu kabi kamsitishlarga sabr va toqat etadilar.

Bugungi kunda dunyo bo`yicha tahminan 281 million nafar mehnat migranti mavjud bo`lib, ular dunyo aholisining 3,6 foizini tashkil qiladi. 2022 yilgi statistik ma’lumotlarga qaraganda, chet elda vaqtinchalik mehnat faoliyati bilan shug`ullanuvchi o`zbekistonlik mehnat migrantlari soni o`rtacha 2,4 million kishini tashkil etadi. Shundan 568,5 ming nafari (24,1%) ayollar, 827,1 ming nafari (35,1%) yoshlardir. Shu nonlarning o`zi ko`rsatib turibdiki, bu kabi insonlar xalqaro huquq subyekti bo`lishga haqlidirlar va ularni xalqaro huquq darajasida himoya qilish dolzarb masala hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, mehnat muhojirlari uzoq vaqtdan beri xalqaro huquq subyektlari sifati e’tirof etda bo`ladigan subyektlar qatoriga kiradi. Amaldagi qonunchilik bazasi yetarli darajada emas va mehnat migratsiyasining murakkab va dinamik xususiyatini bartaraf eta olmaydi, buning natijasida migrantlar ekspluatatsiya, suiiste’mollik va kamsitishlarga duchor bo`lgan vaziyat yuzaga keladi. Ushbu tezisda mehnat muhojirlarini himoya qilishda mavjud bo`lgan turli huquqiy va institutsional bo`shliqlar, jumladan, mehnat migrantlarining o`ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan keng qamrovli xalqaro huquqiy bazaning yo`qligi, samarali monitoring va ijro mexanizmlarining yo`qligi hamda ulardan foydalanish cheklanganligi ko`rsatilgan. Bundan tashqari, mehnat muhojirlarining vakolatli subyektlari va avtonomiyasini huquq subyektlari sifatida tan olmaslik, ularning ovozi ko`pincha qarorlar qabul qilish jarayonlaridan chetda qoladigan va ularning istiqbollari yetarli darajada hisobga olinmaydigan vaziyatga olib keldi. Bu mehnat muhojirlari duch keladigan muammolarni yanada kuchaytirib, tengsizlik va imkoniyatlardan mahrum qilish tsiklini davom ettirdi. Shu bilan birga, ushbu muammolarni hal qilish va mehnat migrantlarining huquqiy himoyasini yaxshilash uchun amalga oshirilishi mumkin bo`lgan potentsial echimlar va strategiyalar mavjudligini tan olish muhimdir. Bu mehnat migratsiyasiga inson huquqlariga asoslangan yondashuvni ilgari surish, mehnat migrantlarining o`ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan kompleks huquqiy bazani ishlab chiqish, xalqaro standartlarga rioya etilishini ta’minlash bo`yicha samarali monitoring va nazorat mexanizmlarini yaratishni o`z ichiga oladi. Bundan tashqari, mehnat muhojirlariga xalqaro huquqning faol subyektlari sifatida ularning hayotiga ta’sir etuvchi qarorlar qabul qilish jarayonlarida ishtirok etish huquqini berish ular duch keladigan tizimli adolatsizliklarni bartaraf etishda muhim ahamiyatga ega. Bu muhojirlar hamjamiyatlari bilan mazmunli hamkorlikni, ularning ovozi eshitilishini va istiqbollarini siyosat va huquqiy asoslarga integratsiyalashuvini ta'minlashni talab qiladi.

Bundan tashqari, mehnat muhojirlari uchun adolat va himoya vositalaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, shu jumladan huquqiy yordam va ko'mak ko'rsatish mehnat migratsiyasi kontekstida ko`pincha ekspluatatsiya va suiiste’mollikka olib keladigan kuchlar nomutanosibligini bartaraf etish uchun muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, mehnat muhojirlari xalqaro huquqning huquq subyektlari sifatida e’tirof etilishi, ularning huquq va qadr-qimmatini mehnat migratsiyasining murakkab va dinamik xususiyatini ko`zda tutuvchi keng qamrovli qonunchilik bazasi orqali himoya qilinishi zarur. Inson huquqlariga asoslangan yondashuvni qabul qilish, mehnat muhojirlarining vakolat va avtonomligini

e’tirof etish hamda qarorlar qabul qilish jarayonlarining faol ishtirokchisi sifatida ularning imkoniyatlarini kengaytirish orqali ular duch keladigan muammo va muammolarni hal qilish, ularning huquqlarini amalga oshirishni ta’minlash mumkin. -bo'lish. Barcha manfaatdor tomonlar, jumladan, davlatlar, xalqaro tashkilotlar va fuqarolik jamiyati ushbu yechimlarni hayotga tatbiq etish va mehnat muhojirlarining xalqaro huquq normalariga muvofiq huquqlarini himoya qilish uchun birgalikda harakat qilishlari zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. Iredale, R., & Piper, N. (2003, October). Identification of the Obstacles to the Signing and Ratification of the UN Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers. In ideas;
2. Pécoud, Antoine, and Paul De Guchteneire. "Migration, human rights and the United Nations: an investigation into the obstacles to the UN Convention on Migrant Workers' Rights." Windsor YB Access Just. 24 (2006): 241;
3. Dupper, Ockert. "Migrant workers and the right to social security: An international perspective." Stellenbosch Law Review 18, no. 2 (2007): 219-254.
4. http://insonhuquqlari.uz/oz/news/m9537

WORDLY KNOWLEDGE